

Csurgóról, egy nap alatt jó legelők mellett *Zákányba* érnek, mely onnan 2 mérföld; s ott 5 garast fizetnek két földesurnak, azaz egynek-egynek $2\frac{1}{2}$ garast marhánként. Zákánytól a *Mura* folyóig egy mérföld, ahol 5 garast, s ezenkívül, a Murán való átkelésnél, a hajósok bérét is meg kell fizetniök. A Murától $1\frac{1}{2}$ mérföldnyire azaz egy nap alatt a gróf Zrinyiek földjére (Muraköz) *Dobravára* (Dombrin), s innen a 2 mérföldnyire eső *Perlakra* érnek a meddig minden marha körülbelül 5 garasba jön. Két mérföld alatt *Nedeliczére* jutnak, ahol, mivel ez határ-állomás, harminczadhivatal van. Harminczadul minden marha után $1\frac{1}{2}$ aranyat kell fizetni, s mivel az arany 75 karát súlyu, ezen is van valami hasznuk. Ugyanitt még marhaváltság (muda) czimén, minden marhától 6 garas jár.

A magyar határról 4 mérföld s 2 nap alatt *Pettauba* visz utjok, fele uton pedig a székelj eredetű ormosdi Székely Lukács vára *Fridau* van, ahol marhánként 5 garas hidvámot kell fizetniök, de Pettauban sokkalta többet. Még a *görzi* hidvámot ($1\frac{1}{2}$ arany minden marhától) is megemlíti s ezzel följegyzésünk véget ér. á—o.

A neo-acquistica javak becsü-tariffája. Az *adatok* közt a „Budai kam. jószágkormányzóság jövedelmei és kiadásai“ cziműnek bevezetésében említettük, hogy e javak alatt a töröktől visszafoglalt birtokokat értették. Ezeket a budai kamara tisztviselői menten összeirták és felbecsülték. Az itt következő becsü-tariffa és becslési utasítás azonban, nem ezen első évekből származik, amikor úgy látszik az egész még a becslők kényére volt bizva, de alkalmasint 1696-ból, midőn a kamarai gazdálkodás czélszerűbb rendezése alkalmával, a becslésnél is jónak láttak bizonyos egyöntetűséget behozni. Külömben is, e tariffának egyik példányának (Orsz. Ltár. Budai kam. adminisztráció lt.) borítékjára 1696. van rájegyezve.

A két példány tételei közt itt-ott különbség van. Melyik példány lön végleg megállapítva, meg nem határozhatjuk, ezért jobbnak láttuk, az eltéréseket összeolvasztani, hiszen akár elfogadták az illető tételt akár nem, így is a kornak gazdasági viszonyait jellemezi.

Telkek.

	frt. dénár
Egész jobbágytelek, pénzben hoz évente...	3 75
Énnek robotmunkája egy évben 52 nap, mindegyik nap 12 dénár értékben, kitesz	6 24
Egész puszta telek vagy egy féltelek évente hoz	1 87 $\frac{1}{2}$
Zsellér, kinek háza van, évente ér	— 50
Ennek robotmunkája egy évben 52 nap, mindegyiket 6 dénár-ral számítva kitesz	3 12

	frt.	dénár
Zsellér, kinek nincsen háza; ez ettől várható jövedelem bizonyítalan lévén, az pénzben ki nem fejezhető. A másik példány szerint azonban az ilyen zsellérnek 9 napi robotot kell végeznie egy évben, mindeniket 12 denár értékűnek vévén, kitesz	1	08

Belső gazdaság.

	frt	dénár
Borju	1	50
Kecske		40
Juh	1	—
Bárány		30
Sovány disznó	5	—
Lud	—	12
Kappan	—	10
Tyuk	—	8
Pulyka	—	15
Fél pint zsir	—	18
Egész sajt	—	8
4 tojás	—	1
Egész kenyér	—	1
Egy kötés kender	—	10
Fél pint kendermag	—	1
Fél pint törött kása	—	1
Fél pint borsó	—	1
100 palánta	—	5
Egy méhkas	1	50
Egy szekér fa	—	12

Szántóföldek.

	frt	dénár
Szántóföld holdja a talaj minősége szerint	5—4—3	
vagy a vetés és pedig minden mérő vetőmag szerint	—	50
Tized és kilenced buza mérője	—	75—65
" " " rozs	—	60—35
" " " zab	—	25—15
" " " árpa	—	40—25
" " " len	—	60
" " " borsó	—	75
" " " paszuly	—	60

Rétek.

	forint	dénár
Rét holdja, a talaj minősége szerint	4, 3, 2	—
Egy szekér széna		70

Kertek.

	frt	dénár
Kert holdja, a talaj minősége szerint avagy a 3 évi haszon alapján, nyert átlag szerint.	4, 3, 2,	—

Szőlők.

	frt	dénár
Szőlőt a kapásmunka szerint kell felbecsülni 20 kápást számítván egy (osztrák) negyedre, a melynek a talaj minősége szerint évi haszna átlag	1	20
Legpontosabb a becslés akkor, ha egy szőlőnek 3. évi termését összeadván, ez összegnek felét veszszük átlag gyanánt.		
Egy akó bor, kimérve pénzben	1	20
Hegyvám akója	1	50
Tizedbor akója	1	50

Erdők.

	forint	dénár
Makkos erdő holdja, a talaj minősége szerint avagy a 3 évi haszon alapján nyert átlag szerint.	6, 5, 4,	—
Tüzi és más fánál minőség szerint történik a becslés. A vadászati jognál a kis és nagy vadak szerint, avagy a tényleges haszon után.		

Legelő.

	forint	dénár
Legelő holdja, minőség szerint (ha csak nem egészen pusztán áll)	3, 2, 1	—

Kocsma, mészárszék, malom, vám, harminczad, halastó és rév becslése, mindig a tényleges állapot szerint történik.

Ezekon kívül a becslésnél figyelembe veendő: 1. az illető hely (szántó föld, rét, szőlő, erdő) talajának minősége. 2. A különböző hasznok értékének változása. 3. Ki kell fürkészní, hogy az illető községben micsoda ára szokott lenni a földnek (különösen a szőlőnek, amelynél tetemes különbségek fordulnak elő). 4. A kastélyoknál, nemesi udvarházak és majorságoknál arra kell ügyelni, hogy jó karban vannak-e az

épületek, kő, téglá vagy fából? egy vagy több emeletesek-e? minden emeleten hány szoba van? mennyi pincze, bolt, fedett vagy fedetlen istálló van hozzá? körül van-e kerítve fallal? van-e kutja, elegendő vize? kiterjedése milyen hosszú és széles? 5. A különböző jövedelmek fölbecslése után kimutatás készítendő, az illető hely gondozójának vagy tisztartójának s a neki alárendelt cselédek és béreseknek fizetéseiről, valamint egyéb szükségletekről is, és mindezeknek összege a jövedelmek összegéből levonandó. 6. Minden jövedelem becslése külön-külön hajtassék végre. 7. A pusztákat és a lakatlan falvakat körülményesen le kell írni és fölbecsülni 300—400—500—600 frtnyi tőke erejéig. 8. Minden birtokról táblázatos kimutatás készítendő, melyben a jövedelmek részletesen felsorolva és 6—5—4% tőkére átszámítva legyenek. Végül külön összeirandók mindazon adók is, amelyekkel a lakosok, a hódoltság idején, a török szultánnak és a török vagy magyar földesuraknak tartoztak, a megfelelő tőkekiszámítás mellett. *T. K.*
